

Forsvarsbygg
postmottak@forsvarsbygg.no

Saksb.: Ole Christian Skogstad
Steen Bruaas
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no
Tlf:
Vår ref: 2017/4396
Deres ref: 2017/484
Vår dato: 22.09.2017
Deres dato: 30.06.2017
Arkivkode: 421.4

Uttalelse ved oppstart av reguleringsplan - Evenes flystasjon - Harstad/Narvik lufthavn

Fylkesmannen viser til varsel datert 30.06.17 om oppstart av arbeid med reguleringsplan for Evenes flystasjon, samt høring av forslag til planprogram.

HENSIKTEN MED PLANARBEIDET

Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for ny militær aktivitet ved Evenes flystasjon, samt avklare forholdet til sivil drift ved lufthavnen. Etter det opplyste vil ny plan legge til rette for ny bygningsmasse, hovedatkomst og for gjennomføring av andre tiltak på området. Det er også nødvendig å regulere enkelte tiltak for den sivile delen av lufthavnen for å sikre at Forsvarets interesser ivaretas.

FYLKESMANNENS INNSPILL

Vi påpeker innledningsvis at Fylkesmannen i Troms har det faglige ansvaret for reindriftsinteressene i Troms reinbeiteområde som planen faller innenfor. For reindriftsinteressene viser vi derfor til uttalelse fra Fylkesmannen i Troms, da de i sin besvarelse også dekker de her aktuelle områdene i Nordland.

PLANFAGLIGE FORHOLD

Det aktuelle området i Nordland fylke er i kommuneplanens arealdel av 26.06.06 for Evenes hovedsakelig avsatt som områder for forsvaret og lufthavn, men hvor også verneområdene er synliggjort som båndlagte områder. Videre er omkringliggende areal avsatt som LNF(R)-områder. Reguleringsplanen av 15.05.92 for lufthavnen er i hovedsak implementert i den nyere overordnede planen.

De utvalgte utredningstema virker relevante. Konsekvensutredningens innhold, omfang og detaljeringsgrad bør nødvendigvis tilpasses den aktuelle plantypen. Ettersom miljø- og verneverdiene i dette område er svært store, er det viktig at planforslaget gis en mest mulig detaljert utforming. Dette fordi at detaljerte avklaringer er nødvendige for å kunne ta stilling til konsekvensene av planen.

MILJØ

Tilrettelegging for tiltak i og rundt vann- og våtmarkforekomstene vil raskt kunne by på utfordringer med tanke på naturverninteressene. Våtmarksområdene er vernet ved forskrift 1360 av 19.12.97 om Nautå naturreservat, og inkluderer bl.a. sørenden av Langvatnet,

---

Nautåvatnet og Svanvatnet med de bekker og elvestrekninger som knytter disse sammen, samt ved forskrift 1359 av 19.12.97 om Kjerkvatnet naturreservat som inkluderer Kjerkvatnet, tilgrensende myrområder og utløpselva med Stunesosen og sørenden av Lavangsvatnet med Tårstadelva og Tårstadosen. Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende rik vegetasjon og dyreliv, jfr. forskriftenes kap. III. Evenes våtmarkssystemer ble 12.11.10 innlemmet i Ramsarkonvensjonen (The Convention on Wetlands (Ramsar, Iran, 1971)). Det følger av naturmangfoldloven § 49 at dersom en utenforliggende virksomhet kan virke negativt inn på verneverdiene, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis og ved fastsetting av vilkår

Høyt kalsiumnivå og næringsrike bergarter gjør Tårstadvassdraget til et av de få naturlig næringsrike vassdragene i Nord-Norge, og de fleste vannene kan karakteriseres som mesoeutrofe. Lavangsvatnet, Svanevatnet, Nautåvatnet og Langvatnet har generelt svært god og god økologisk tilstand. Kjerkvatnet er antatt å være i moderat økologisk tilstand. Unntakene er i hovedsak i de øvre delene av vassdraget der landbruk og spredte avløp fortsatt forurensrer og gir dårligere tilstand for flere vatn og elver (Dahl-Hansen m.fl. 2014). Nautåvatnet viste imidlertid moderat tilstand med tanke på fosfor. Langvatnet får de største belastningene fra landbruksavrenning (Dahl-Hansen m.fl. 2014), og da hovedsakelig fra de øvre delene av vassdraget. I tillegg mottar vannet betydelige mengder avisingsvæsker fra flyplassen. Disse tilførselene har vært antatt å bidra betydelig til den generelle forurensningssituasjonen og kan være årsaken til oksygenvinn som oppstår enkelte år (Weideborg 2013). Svanevatnet er dårlig kartlagt med tanke på forurensning. Vannet er en lite, grunt og ligger i ei bakevje til hovedvassdraget. Her er det påvist høy belastning av nitrogen, noe som kan skyldes avrenning fra flyplassen og jordene i øst (Mjelde m.fl. 2012).

På grunn av betydelig tilførsel av næringssalter fra landbruk, og sannsynlig forurensning fra overløp fra pumpestasjon øst for vannet (Holtan & Brettum 1995), har Kjerkvatnet moderat økologisk tilstand. Tilstandsklassifisering i henhold til EUs vannrammedirektiv for fosfor, oksygen og sammensetningen av begroingsalger indikerer en mindre god vannkvalitet (Weideborg 2009), men det er mulig at tilførsel av sjøvann også kan ha bidratt til økte fosforkonsentrasjoner (Holtan & Brettum 1995). Her forventes periodevise oksygentap i nedre vannmasser. Dette skyldtes i hovedsak landbruksavrenning sommerstid, men også avisingsvæske fra flyplassen om vinteren. Lavangsvatn er naturlig eutroft beliggende nederst i vassdraget. De viktigste belastningene kommer fra landbruksavrenning, hovedsakelig fra vassdraget ovenfor samt noe fra tilhørende delnedbørsfelt. I tillegg mottar vannet noe avrenning av avisingsvæsker fra Evenes flyplass, men disse tilførselene er antatt å gi et svært lite bidrag til den generelle forurensningssituasjonen. God selvrensningseffekt gir vannet god status, men biologisk nedbrytning gir O₂-reduksjon under våreris (Dahl-Hansen 2004). Samtlige av de forannevnte vannforekomstene er i risiko for ikke å nå miljømålet innen 2021.

Naturtyper

Kalksjø

Det går et bredt marmorbelte gjennom dalen som i det vesentligste består av kalkspatmarmor. Langvatnet, Nautåvatnet, Svanevatnet, Kjerkvatnet og den nordlige halvdel av Lavangsvatnet er kartlagt som svært viktige kalksjøer, mens Lavangsvatnet søndre halvdel og Kjerkhaugvatnet er registrert som viktige forekomster av denne

naturtypen. Langvatnet, Svanevatnet. Lavangsvatnet og Kjerkvatnet er av utformingen kransalgesjøer (Chara-sjø), mens Nautåvatnet og Kjerkaugvatnet er kalkrike tjønnakssjøer

Kalksjøer er i Norsk rødliste for naturtyper 2011 kategorisert som sterkt truet (EN). Flere av de truede og sårbare artene som lever i kalksjøer er svært kalkkrevende og har sin utbredelse sterkt begrenset til slike sjøer. Spesielt er de fleste Chara-artene sterkt kalkkrevende. Tårstadvassdraget er ett av kjerneområdene for sjeldne og rødlista kransalgerarter i Nordland (tabell 1). Det er funnet en rekke rødlista kransalger i tjern, små dammer og stilleflytende elvestrekninger på Lavangseidet, flere av disse innenfor eller ved grensa til Kjerkvatnet naturreservat. Flest funn er gjort av stivkrans (NT), gråkrans (NT) og bustkrans (NT).

Stivkrans (NT) er kartlagt i alle fire vatnene og har stor utbredelse i Svanevatnet og Nautåvatnet. Gråkrans (NT) registrert i Svanevatnet og Lavangsvatnet. Den sårbare arten smaltaggkrans (VU) finnes bare i Nautåvatnet og Svanevatnet. I tillegg er den nært trua kanadaglattkrans (NT) funnet i Kjerkaugvatnet i 1990 (Mjelde & Brandrud 1990), men ikke ved en senere kartlegging i 2011 (Mjelde m.fl. 2012). De nært trua artene bredtaggkrans (NT) og bustkrans (NT) er funnet i Langvatnet og Svanevatnet. I Kjerkvatnet naturreservat er det funnet mange lokaliteter med langskuddplaneten høstvasshår (NT), sammen med stivtjernaks (NT), busttjernaks og broddtjernaks (NT).

Tabell 1. Oversikt over rødlistede alger, karplanter og lav i området (Kilder: *Artsdatabanken.no, †Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015, **Mjelde 2012, ‡ fra Gaarder 2009)

Navn	Kat.	Stedfesting
Alger		
Bredtaggkrans, <i>Chara hispida</i>	NT	Lavangsvatnet**, Svanevatnet**, Langvatnet**
Bustkrans, <i>Chara aspera</i>	NT	Tårstadelva*, Lavangsvatnet**, Svanevatnet**, Langvatnet**
Gråkrans, <i>Chara contraria</i>	NT	Tårstadelva*, Lavangsvatnet**, Svanevatnet‡
Stivkrans, <i>Chara strigosa</i>	NT	Svanevatnet‡, Nautåvatnet‡, Langvatnet‡, Kjerkaugvatnet†
Kanadaglattkrans, <i>Tolypella canadensis</i>	NT	Kjerkaugvatnet‡
Smaltaggkrans, <i>Chara rudis</i>	VU	Nautåvatnet‡, Svanevatnet‡
Karplanter		
Broddtjernaks, <i>Potamogeton friesii</i>	NT	Kjerkvatnet*, Lavangsvatnet**, Langvatnet‡, Kjerkaugvatnet**
Engbakkessøte, <i>Gentianella campestris</i>	NT	Kjerkvatnet*, Svanevatnet†
Høstvasshår, <i>Callitriche hermaphrodita</i>	NT	Lavangsvatnet‡, Kjerkaugvatnet‡, Nautåvatnet‡
Stivtjernaks, <i>Potamogeton rutilus</i>	NT	Kjerkvatnet*, Lavangsvatnet**, Nautåvatnet‡, Langvatnet‡, Kjerkaugvatnet**
Tuestar, <i>Carex cespitosa</i>	NT	Lavangsvatnet‡, Nautåvatnet‡, Langvatnet‡
Lav		
Fossenever, <i>Lobaria hallii</i>	VU	Vassneshaugen*

Mange kransalger som finnes i kalksjøer regnes som indikatorarter og er sensitive for eutrofiering. Overgjødsling ansees derfor som hovedtrussel mot naturtypen. Flere av artene av tjønnaks og kransalger er på den norske rødliste på grunn av omfattende eutrofiering og modifisering av vassdrag i hele landet. Artene er sårbare for endringene og har forsvunnet fra de sterkest påvirkede vassdragene.

Forekomster av kalksjøer med kalsiuminnhold større eller lik 20 mg/l, og forekomst av minst en av artene rødkrans, smaltaggkrans, hårpiggkrans, stinkkrans, knippebustkrans, gråkrans, blanktjønna, sliretjønna, vasskrans eller andre truede kalkkrevende plante- eller dyrearter er etter naturmangfoldloven § 52 utvalgt som naturtype. Dette gjelder Svanevatnet, Nautåvatnet, Lavangsvatnet og Kjerkvatnet, og muligens Langvatnet.

Utvalgte naturtyper er gitt en egen forskrift fastsatt 13.05.11, og det er utarbeidet handlingsplan for kalksjøer. Naturmangfoldloven § 53 andre ledd pålegger forvaltningen å ta særskilt hensyn til forekomster av en utvalgt naturtype slik at forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand unngås. Konsekvensene av avrenning og direkte inngrep må utredes nærmere for forekomstene.

Fylkesmannen ber om at allerede marginaliserte kantsoner langs vassdragene tas vare på, det vil si at en her unngår ytterligere inngrep. Videre er det sentralt at det oppstilles konkrete reguleringsbestemmelser som sikrer overflatevannshåndtering og hindrer avrenning til vann- og våtmarkforekomstene. Se for øvrig vårt innspill om forurensning under.

Rikmyr

Området rundt lufthavna er det desidert viktigste «hot spot»-området for rikmyr i regionen, og et av de områdene i fylket hvor denne naturtypen har såpass mange og tette forekomster. Munnesskogen (BN00040884) og Myrland Ø (BN00040875) er registrert som viktige forekomster av naturtypen «Rikmyr, mens Laksmyra (BN00040900) er ansett som svært viktig. Det er viktig at disse områdene unngås nedbygd, og at en unngår inngrep som påvirker vannhusholdningen i myrpartiene. Videre er det viktig at det under anleggsarbeider mv. unngås kjøreskader.

Fylkesmannen registrerer at det sees på alternative atkomstmuligheter fra Fv.722 i tillegg til eksisterende atkomst i nord. Langs vestsiden av Fv.722 er det betydelige miljøverdier tilknyttet Svanevatnet og våtmarksområdene i sør. To av de tre skisserte alternativene har atkomst fra FV.722 til enten PMV eller hovedport på Myrland, noe som vil medføre at rikmyrforekomsten Myrland Ø vil bli sterkt negativt berørt. For å begrense inngrepene, og derav naturskadene, bør en se på videreføring av 0- alternativet eller velge alternativet med skissert ny hovedport lengst sør.

Fugl

De næringsrike vannene rundt flyplassen er svært viktige for andefugl og er viktige områder for næringsøk både i hekkeperioden og under myting på seinsommeren. På grunn av verneområdenes utforming er det lite areal for hekking innenfor vernegrensene og mye av hekkingen vil foregå i kantsonene til reservatet eller i andre deler av vassdraget. Et av unntakene er horndykker som legger eggene i umiddelbar nærhet til belte med vannvegetasjon. Horndykker hekker i alle vatnene i Nautå naturreservat, og observeres enkelte år i Kjerkvatnet. I tillegg til horndykker har spesielt Kjerkvatnet, Langvatnet, Nautå og Svanevatnet stor betydning for andefugler. Det er spesielt store bestander av toppand i verneområdene, men også gode bestander av arter som brunnakke, stokkand og krikkand. Sjeldne arter som knekkand som er sterkt truet (EN) og skjeand som er vurdert som sårbar (VU), er jevnlig observert i alle fire vannene. I 2013 var det dessuten mulig hekking av begge artene i Svanevatnet (Frantz Sortland pers. med.). Den nær trua arten snadderand (NT) er også observert jevnlig. Det er i tillegg bl.a. gjort observasjoner av sothøne (VU), vipe (EN) i Svanevatnet, og stjertand (VU) og bergand (VU) i Kjerkvatnet.

Tårstad- og Stunesosen er viktige områder for næringsøk for andefugler, herunder ærfugl (NT), gravand og grågås. Hele verneområdet har stor betydning for sangsvane i forbindelse med næringsøk. Naturreservatene med sammenhengende våtmarkareal og næringsrike oser, gjør at området også er viktig for vadere i forbindelse med trekk og hekking. Det er jevne bestander av rødstilk, vipe (EN), tjeld, strandsnipe, enkeltbekkasin og storspove (VU). Det er jevnlig observasjoner av fiskemåke (NT) i alle fire vatnene og stor sannsynlighet for

---

hekking i nærliggende områder. Det er også jevnligte observasjoner av hettemåke (VU) og dvergmåke (VU) i vassdragene og verneområdene.

Ny og utvidet militær aktivitet, og anleggsarbeidene i forbindelse med dette, vil øke graden av forstyrrelser og støy for fugl i området sammenliknet med dagens situasjon. Endringen er først og fremst knyttet til ulike lydkilder, men fugler kan også forstyrres av ulike synsinntrykk og vibrasjoner i bakken. Kortvarige menneskeskapt forstyrrelser som høye impulslyder, kjøretøy eller nærgående mennesker og mer eller mindre vedvarende bakgrunnsstøy vil kunne påvirke overlevelse, reproduksjon eller populasjonstetthet hos fugl. Fuglene blir vaksomme og flykter oftere, og kan i denne sammenheng la egg eller unger bli liggende ubeskyttet tilbake hvor de utsettes for økt predasjonsfare. Om forstyrrelsen er mer kontinuerlig, vil fuglene kunne bli habituert/tilvente, men støyen vil fortsatt gjøre det vanskeligere for fuglene å kommunisere og oppfatte andre lyder i omgivelsene (bl.a. Reijnen & Foppen 1994, Røv et al. 2004). Det kan også gjøre det vanskeligere for fuglene å oppdage predatorer. I slike tilfeller kan fuglene enten venne seg til disse problemene, eller velge å forlate området. I noen tilfeller får forstyrrelsen ingen eller få (synlige) atferdsmessige reaksjoner, men kan likevel måles på redusert overlevelse, reproduksjon eller populasjonstetthet. En forvente at arter på trekk, og som ikke er «tilvent» støybildet, vil ha kraftigere reaksjon på støyen.

Det vil i lys av dette være sentralt og beslutningsrelevant å framskaffe informasjon om forventet forstyrrelsene på fugl og deres bruk av området. Her vil også tidligere relevant kunnskap og undersøkelser naturligvis kunne anvendes, herunder effektstudier på fugl ved Ørland hovedflystasjon. Det vil videre være aktuelt med overvåking av fugl både i forkant, under og i etterkant av planlagt virksomhet.

Fisk

Tårstadvassdragets lakseførende strekning består av den 2,3 km lange utløpselva fra Lavangsvatnet, Lavangsvatnet, Langvatnet og elva mellom innsjøene. Vassdraget har registrerte bestander av laks, sjørørret og sjørøye, hvor bestandene av laks og sjørørret er forholdsvis store. Vannforvaltningsplanen- og overvåkingsprogrammet for Nordland forutsetter at det skal gjennomføres en omfattende overvåking av vannforekomster som er påvirket av fysiske inngrep eller forurensing. Det framgår av overvåkingsprogrammet for perioden 2016-2021 at vi ønsker å prioritere overvåkingen av anadrome vassdrag. Dette ut fra følgende begrunnelse:

«I elver med anadrome laksefisk er det ofte mange påvirkningsfaktorer av betydning for den økologiske og kjemiske tilstanden. Dette er områder som ofte har betydelig menneskelig aktivitet og delvis kryssende interesser. Det er fordelaktig å kunne se ulike interesser og behov i sammenheng for disse vassdragene, og få til et samarbeid mellom ulike myndigheter og sektorer om overvåking som har med anadrome fiskebestander å gjøre».

For Ofotens vedkommende er det i overvåkingssammenheng fire vassdrag som er vurdert som spesielt interessante for å registrere bestandsstatus og utvikling, og som indikatorvassdrag for påvirkningsfaktorer. Tårstadvassdraget er ett av disse. Vassdraget er påvirket av forurensing fra Evenes flyplass. Det finnes gode data på fiskeoppgangen ved bruk av fiskefelle i noen år. Det er i planen lagt opp til tre år med videoovervåking av fiskeoppgangen i vassdraget, og at det bør gjennomføres bunndyrundersøkelser en gang i løpet av planperioden. Ettersom lufthavnvirksomheten påvirker vannforekomstene bør

---

overvåking tilknyttet fisk og evertebrater vurderes nærmere i planen. I tillegg til bestandsovervåking ved bruk av video, bør det også etableres minst en el-fiskelokalitet på elvestrekningen nedenfor flyplassen, samt referansestasjon ovenfor flyplassen. Årlige undersøkelser på disse lokalitetene vil gjøre det mulig å overvåke den enkelte årsklasse (gytesuksess, tetthet, dødelighet mm) ovenfor og nedenfor flyplassen.

Støy

Forsvarets aktiviteter og forventet økning av sivil flytrafikk vil medføre økte flystøynivåer rundt flyplassen. Nye og økte aktiviteter som følge av utbyggingen vil medføre økt biltrafikk og økte støynivåer på tilførselsveiene.

Det fremgår av forslag til planprogram at støy skal beregnes ved bruk av gjeldende beregningsmetodikk og at T-1442/2016 skal legges til grunn for utendørs støy og teknisk forskrift for innendørs støy. Beregningsforutsetningene bør være konservative, bl.a. når det gjelder bruk av etterbrenner for F35 og trafikkfordeling over døgnet.

Beregningene bør også omfatte vegtrafikk på relevante tilførselsveger. Vegvesenets håndbok V713 omhandler trafikkberegninger og forventet turproduksjon for vanlige arealbruksformål. Vi er usikker på om denne er egnet for de utbygginger som planarbeidet legger til rette for, men ber likvel om at det utarbeides prognoser for trafikkøningen som grunnlag for behov for eventuelle støyreduserende tiltak langs tilførselsveiene. I den grad dette gjelder bygninger med støyfølsom bruk innenfor flystøysonene, anmoder vi også om at det vurderes mulige avbøtende tiltak mhp vegtrafikkstøy, ref T-1442/2016 pkt 3.2.3 Støy fra flere kilder, jf forslag til planprogram støy hvor det står: «*Enkeltbygninger skal vurderes med hensyn på støyreduserende tiltak og behov for eventuell innløsning*».

Forslag til planprogram viser til byggeteknisk forskrift for innendørs støy. I veiledningen til forskriften er det angitt at klasse C i Norsk Standard, NS 8175, anses tilstrekkelig for å tilfredsstille forskriften. Bestemmelsene bør sette krav om klasse C i NS-8175 i bygninger med støyfølsom bruk. Det bør også settes rekkelfølge krav om at nødvendige støytiltak skal være gjennomført før basen kan tas i bruk.

Forurensning

Forurensning anleggsarbeid

Planområdet grenser til viktige naturområder som bl.a. er vernet og har status som Ramsarområder og klassifisert som internasjonalt viktige våtmarksområder. Flere steder er det liten eller ingen buffersone mellom plangrensen og verneområdene. Deler av flyplassområdet er også forurenset med PFOS/PFAS som følge av tidligere brannøvingsaktiviteter.

Planlagt utbygging av basen vil medføre omfattende anleggsaktiviteter med avdekking og graving i løsmasser. Anleggsarbeidene medfører betydelig risiko for avrenning av partikler og nitrogen fra eventuelle sprengningsmasser til vernede våtmarksområder og andre viktige naturområder. Forventede klimaendringer vil medføre perioder med mye nedbør og snøsmelting. Risiko for avrenning i anleggsperioden bør tillegges betydelig vekt ved plassering av riggområder, nye bygninger og infrastruktur. Forslag til planprogram omfatter risiko knyttet til forurensning i anleggsfasen. Avbøtende tiltak med sikte på å hindre avrenning fra anleggsområdene bør utredes, beskrives og tas inn i planbestemmelsene.

Forurensning i driftsfasen

Avisingsplattformen er oppgradert de senere år og det er etablert tett dekke på område for snødeponi øst for avisingsplattformen. Smeltevann fra deponiet ledes til kommunalt nett med utslipp til Ofotfjorden. I perioder med mye nedbør og snøsmelting er det likevel avrenning av flyavisingsvæske fra snødeponiet via kulvert til Langvannet ved utløpet av Nautåa. Økt flytrafikk vil trolig medføre økt forbruk av avisingskjemikalier for fly og bane. Eventuell bruk av urea til baneavising vil medføre risiko for økt belastning på nærliggende resipienter. Det er i denne situasjon særlig viktig at planen sikrer arealer for nødvendig infrastruktur på flyplassområdet for håndtering av overvann med avisingsvæsker. Behov for avskjæring, oppsamling, eventuelle fordrøyningsbasseng sammenholdt med hydraulisk kapasitet i kommunal avløpsledning med utslipp til Ofotfjorden bør utredes og beskrives.

KONKLUSJON

Pbl § 12-7 nr. 12 gir anledning til å oppstille krav om nærmere undersøkelser før gjennomføring av planen, samt undersøkelser med sikte på å overvåke og klargjøre virkninger for miljø, helse, sikkerhet, tilgjengelighet for alle, og andre samfunnsinteresser, ved gjennomføring av planen og enkelttiltak i denne. Denne hjemmelen må ses i sammenheng med §§ 4-1 og 4-2. Det følger av konsekvensutredningsforskriften § 29 fjerde ledd at det i forbindelse med behandlingen av reguleringsplaner skal ansvarlig myndighet der det er nødvendig stille krav om overvåking av vesentlige negative virkninger av planen eller tiltaket for miljø og samfunn. Når det stilles krav om overvåking, skal ansvarlig myndighet fastsette fremgangsmåten og varigheten og omfanget av overvåkingen. Det kan i denne forbindelse også stilles krav om utarbeiding av et eget miljøoppfølgingsprogram for å overvåke virkningene av planen, ta stilling til eventuelle uforutsette virkninger og treffe egnede utbedringstiltak.

Krav om undersøkelser med sikte på å overvåke og klargjøre virkninger for bl.a. miljø ved gjennomføring av planen, skal sikre oppfølging av de undersøkelser som er gjort i forbindelse med planbeskrivelsen/konsekvensutredningen, inkludert vedtak av avbøtende tiltak og bestemmelser. Med gjennomføring menes også anleggs-, gjennomførings- eller driftsfase. Bestemmelsen vil gjøre det mulig å oppdage uforutsette konsekvenser av planen eller tiltak i planen, og med det gi grunnlag for å treffe tiltak som kan motvirke slike virkninger.

Fylkesmannen anbefaler at det inntas reguleringsbestemmelser om undersøkelser med sikte på overvåking og klargjøring av virkninger for relevante grupper fugler og laksefisk, og at dette bør inngå som del av annet relevant overvåkningsarbeid.

AVSLUTNING

Digitaliserte plankart

For å sikre tilfredsstillende medvirkning ved høring av planen, vil vi spesielt oppfordre til at planforslaget oversendes i SOSI-format til plannordland@kartverket.no. På denne måten vil tiltakshaver også få kvalitetssikret digitale kartdata (jf. vår hjemmeside: [«Ny kartløsning og bedre kvalitetssikring for bedre arealplaner»](#)).

Med hilsen

Tore Vatne (e.f.)
seksjonsleder

Ole Christian Skogstad
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
Fylkesmannen i Troms
Evenes kommune
Miljødirektoratet